

General-potpukovnik
BOŠKO RANITVIĆ

Ratna veština kao područje specijalnog rata

Snage specijalnog rata nastoje da svojim aktivnostima prekriju sve oblasti društvenog života. Svakako da je čovek glavni objekat svih tih aktivnosti. Namera je da se ovlada njegovom svesću — usmeri njegovo mišljenje, zaključivanje i delovanje u pravcima koji su konvergentni ciljevima specijalnog rata.

Tema ovog okruglog stola i pitanja koja smo dobili uz poziv za učestvovanje pružaju veoma široke mogućnosti u izboru različitih pristupa ovoj veoma složenoj materiji. Kako je bilo dosta govora o opštim pitanjima planiranja i vođenja specijalnog rata, dozvolite mi da svoju pažnju usmerim na vidove toga destruktivnog i subverzivnog delovanja na oblast ratne veštine kao specifičan oblik svesti, teorije i prakse.

Ratna veština, kao teorija i praksa pripremanja i vođenja oružane borbe, veoma je značajno područje dejstava snaga specijalnog rata. Jer, ukoliko bi se uspelo usmeriti teoriju i praksu u pravcu koji nije u skladu sa suštinom društvenog bića, čije interese ratna veština mora odražavati, niti u skladu sa međunarodnim položajem i realnim mogućnostima toga društva, značilo bi dobiti značajnu strategijsku bitku pre početka ratnih dejstava. Stoga je suprotstavljanje specijalnim dejstvima u domenu ratne veštine strategijska komponenta ukupnih napora društva u izgradnji i očuvanju autentičnosti odbrambeno-zaštitnog sistema. Cilj ovog suprotstavljanja je da se u našu vojnu teoriju i ratnu veštinu onemogućí prodor tuđih i

nama neprimerenih stavova i da se kritičkim prevrednovanjem odstrani iz naše teorije ratne veštine sve što je kao iskustvo nasleđeno iz prošlosti, a nije u skladu sa našim temeljnim konceptijskim i doktrinarnim opredeljenjima. U tome posebno mesto i ulogu imaju institucije koje se funkcionalno bave razradom teorije ratne veštine, visoke vojne škole, ali i svaki pojedinac, vojnik, starešina, komandir i komandant.

Ovo upozorenje ima svoj značaj i opravdanost bez obzira na to što snage specijalnog rata u ovom području nisu imale uspeha i bez obzira što smo postigli zaista velike rezultate u stvaranju naše autentične teorije ratne veštine. Važnost upozorenja je i u tome što su nam dostupni mnogobrojni strani teorijsko-doktrinarni materijali — zvanični i nezvanični, koji se odnose na ratnu veštinu. Oni su klasno, politički i ideološki obojeni i u sebi obavezno sadrže propagandnu komponentu. Najčešće su usmereni na to da se poluistinama proturi dezinformacija i izazove osećaj bespomoćnosti i svest o uzaludnosti svih odbrambenih mera koje se preduzimaju, što se svodi na jasnu nameru da se kod naroda i njegovih vodećih društvenih snaga izazovu defetistička raspoloženja i ponašanja. Sve je to perfidno i značajki uvijeno u kvazinaučnu istinu i plasira se kao ozbiljna stručna i teorijska analiza i uopštavanje navodnih iskustava iz savremenih ratova. Na taj način ovi teorijski stavovi dobijaju privid empirijske argumentacije.

Bez šire analize, nalazim za potrebno da ukažem samo na neke stavove koji se konstantno pojavljuju u stranim javnim publikacijama koje se odnose na ratnu veštinu, a koji su u funkciji ostvarivanja ciljeva specijalnog rata.

Prvo, uloga tehničkog faktora u oružanoj borbi stavlja se na prvo mesto i maksimalno akcentira njegov odlučujući značaj. Ovim se nastoji postići više ciljeva: uverenje o nemoći suprotstavljanja tehnički superiornijem protivniku, izazivanje sumnje u vrednost teorije ratne veštine koja primat daje čoveku i koja nastoji da obezbedi one činioce koji imaju ulogu supstitucije najsavremenijih sredstava naoružanja i ratne tehnike. To je karakteristika ratne veštine i onih zemalja koje inače naglašeno ističu moralno-političku svest pripadnika oružanih snaga, pa bi se mogao steći utisak da u svojim analizama faktora rata ne zapostavljaju ulogu ljudskog faktora. Ovde to očito čine u funkciji specijalnog ratovanja.

Drugo, obezvređuju se taktički postupci koji kompenziraju tehničku inferiornost armija manje razvijenih zemalja, a proglašavaju univerzalnim oni taktički postupci koji su u skladu sa mogućnostima

vlastitog i savremenijeg naoružanja i druge ratne tehnike. U stvari, nastoji se naturiti taktika neadekvatna mogućnostima naoružanja i vojne opreme kojima raspolažu male zemlje, i one koje svoju ratnu vještinu temelje na sopstvenim snagama i mogućnostima.

Treće, predimenzioniraju se ili u celini lažno prikazuju prednosti vlastitog naoružanja i ratne tehnike u odnosu na druge, što se posebno lansira kao iskustvo iz lokalnih ratova. Pri tome se namerno zanemaruje neadekvatna taktička upotreba raspoloživog naoružanja i vojne opreme druge strane, čak i kada je više nego očigledno reč o primeni zastarele taktike, koja ne odgovara karakteristikama i mogućnostima sopstvenog i protivničkog naoružanja i vojne opreme, i gotovo potpuni nedostatak savremenijih mera zaštite. S druge strane, prenaplaćavaju se drugi razlozi neuspeha, kao što su: slab moral, neobučenost u rukovanju savremenim naoružanjem i sredstvima, primena zastarelih taktičkih postupaka i druge slabosti subjektivnog karaktera.

Svakako da je to jednim delom sračunato na sticanje novih poena u međusobnom nadmetanju i konfrontaciji blokova. Drugim delom, i to ne manje značajnim, sve je to u funkciji perfidnih aktivnosti specijalnog rata uperenog protiv vanblokovskih zemalja, da bi se postigla najmanje tri cilja: a) podsticanje sumnje u sopstvene mogućnosti i valjanost doktrinarnih rešenja vanblokovskih zemalja; b) ostvarivanje uticaja na pravce razvoja njihove teorije ratne vешtine, kako to ne bi bilo zasnovano na realnim mogućnostima raspoloživog naoružanja i ratne opreme i na naučno zasnovanim iskustvima iz ratova koji se vode, već preuzimanje blokovskih teorijskih modela u celini ili bar involviranje njihovih osnovnih teorijskih stavova; c) uveriti ih u apsolutnu prednost naoružanja i vojne opreme jedne strane da bi se na taj način onemogućila diverzifikacija naoružanja i vojne opreme i oslonac na vlastite snage. Sve su to pokušaji vezivanja nesvrstanih i nezavisnih zemalja za određeni blok, bilo teorijom ratne vешtine bilo tehničko-tehnološkom komponentom, uz istovremeno izazivanje sumnje u pravilnost vlastitih doktrinarnih rešenja i oslonca, prvenstveno, na sopstvene snage i mogućnosti.

Četvrto, stalno se ističu samo ofanzivne mogućnosti savremenog naoružanja i druge ratne tehnike, a prenaplaćavaju navodno nerešivi problemi zaštite. Svrha ove teze je u tome da se stekne ubeđenje da je odbrana i zaštita od tih sredstava nemoguća bilo taktičkim i organizacionim postupcima bilo tehničkim sredstvima zaštite. Svakako da je u tome sadržana i teza o neupotrebljivosti starijih gene-

racija oružja i ratne tehnike, kao i teza da se odbrana ne može suprotstaviti savremenom napadu.

Peto, u skladu sa prethodnom tezom, čija se vrednost apsolutizira, ne propušta se prilika da se posebno istakne visok tempo napada. Pri tome se uzimaju za primer i iskustva iz poslednjih ratova, bez ukazivanja na glavne razloge postizanja takvog tempa napada. Kao što je poznato, ti razlozi su bili višestruki: velika razlika u odnosu snaga u korist agresora (rat u Libanu) i krupne slabosti subjektivnih snaga branioca u strategijskoj i taktičkoj upotrebi snaga na ratištu (iračko-iranski rat). Ne radi se dakle o optimalnim odnosima, koji bi bili tipični za izvođenje teorijskih zaključaka o navodnoj apsolutnoj nadmoći napada nad odbranom niti o supertehnici, kojoj ne može da odoli nijedan branilac, već se radi pre svega o subjektivnim uzrocima i slabostima ili o enormnim razlikama vojne moći, kada branilac može postizati svoje ciljeve prevashodno napadnim dejstvima.

Vežbe i manevri na kojima prisustvuju predstavnici oružanih snaga drugih zemalja velikim delom su u funkciji širenja uverenja u superiornost ofanzivne tehnike i inferiornost branioca. Na tim vežbama i manevrima napadna dejstva se odvijaju takvim tempom kao da jedinice izvode marševe a ne borbena dejstva. Vodene prepreke i teški tereni savladavaju se bez teškoća i zastoja. Pri tome se preuveličava uloga vazдушnih desanata, a zanemaruju se objektivna ograničenja njihovih mogućnosti. Zaprečavanja, uslovi brdsko-planinskog terena i dejstva u pozadini snaga agresora se zanemaruju, itd. Cilj je da se već u miru postigne psihološki učinak koji bi uticao na doktrinarna opredeljenja u pogledu odbrane kao vida borbenih dejstava, što bi u ratu bio značajan uslov za brzu realizaciju agresivnih ciljeva u duhu strategije »blickriga«. Zbog toga, lansiranje teze o tako visokom tempu napada treba shvatiti kao propagandno-psihološku delatnost u funkciji doktrine munjevitog i kratkotrajnog rata. Svako da ovo upozorenje ne znači zagovaranje teze da treba zanemarivati svojstva savremene borbene i druge ratne tehnike, koja omogućavaju brza, manevarska dejstva i visok tempo napada, jer bi to bila druga nepovoljna krajnost. No, ne sme se smetnuti s uma da ta savremena oružja imaju i visoka taktičko-tehnička svojstva koja omogućavaju istovremeno i visoki stepen upornosti i aktivnosti odbrambenih borbenih dejstava. Ne radi se, dakle, o apriornoj prednosti napada nad odbranom, nego o takvom tehničkom faktoru koji postiže visok stepen borbene efikasnosti i u napadu i u odbrani pod uslovima optimalne usaglašenosti taktičko-tehničkih karakteristika

oružja i vojne opreme sa uslovima zemljišta i vremenom i načinom taktičke upotrebe na bojištu.

Šesto, mada nije direktno u okvirima teme o kojoj govorim, smatram za potrebno da ukažem na još jedan mogući način stavljanja u zavisn položaj suverenih zemalja i slabljenja njihovih odbrambenih sposobnosti. Radi se o vezivanju putem tehnologije i sredstava naoružanja i ratne opreme. Velike sile propagiraju vlastitu tehnologiju i sredstva naoružanja i vojne opreme, proglašavajući ih za vrhunska po svojim taktičko-tehničkim osobinama da bi se kupovale njihove licence ili vršila nabavka. Tu nije bitna samo komercijalna strana te aktivnosti nego i politički rezultati i uslovi koji se žele time ostvariti da bi se moglo uticati na stepen odbrambenih mogućnosti drugih zemalja. Zato je sagledavanje svih aspekata kupovine licenci i ratne tehnike u inostranstvu krupno stratejsko pitanje, pa ga uvek treba sagledavati i u kontekstu ukupnih mera očuvanja nezavisnog položaja i ukupnih snaga odbrambeno-zaštitnog sistema zemlje. Svakako da je najvažnija brana težnjama koje se žele postići tehnološkom i tehničkom zavisnošću oslonac na sopstvene mogućnosti. Zemlja koja mora nabavljati naoružanje i vojnu opremu, da bi izbegla preteranu zavisnost i vezivanje za jednog proliferanta i njegovu doktrinu, mora težiti diverzifikaciji nabavke na više pravaca, ili u pravcu one zemlje koja ne postavlja nikakve uslove niti ustupke političke i vojnodoktrinarne prirode.

Sve ovo što sam naznačio nije ni u čemu u suprotnosti sa potrebama maksimalnog korišćenja svega što je dala savremena teorija i praksa ratne veštine i rezultata tehničko-tehnološkog progressa. Naprotiv. Mora se učiniti još veći napor da se upoznaju tekovine ljudskog uma u ovoj oblasti i da se maksimalno koriste. Reč je o tome da treba raspoznavati i razlučiti istinu od propagande, i da se koristi ono što je u funkciji očuvanja nezavisnosti, jačanja vlastitog odbrambeno-zaštitnog sistema i daljeg razvoja autentične ratne veštine zasnovane na trajnim konceptijsko-doktrinarnim opredeljenjima. U okviru takve platforme postoji široki prostor korišćenja saznanja i u oblasti ratne veštine, kao tekovine razvoja vojne misli u svetskim razmerama.